

Nota Openbare Speelvoorzieningen 2024

Inhoud

1. Aanleiding en scope.....	3
2. Soorten en dekkingsgraad	5
2.1 Informele speelruimte.....	5
2.2 Formele speelruimte	6
2.2.1 Speeltuinen.....	6
2.2.2 Openbare speelplekken.....	6
2.2.3 Speelweiden of trapveldjes	7
2.2.4 Bovenwijkse speel- en beweegvoorzieningen.....	7
2.3 Dekkingsgraad	8
3. Randvoorwaarden voor locatiekeuze	9
3.1 Regelgeving.....	9
3.1.1 Warenwetbesluit attractie- en speeltoestellen 2023 (WAS2023)	9
3.1.2 Besluit bouwwerken leefomgeving (Bbl).....	9
3.1.3 Omgevingsplan	9
3.2 Omgevingssituatie	10
3.3 Bereikbaarheid	10
3.4 Inclusief spelen en bewegen	10
3.5 Gezondheid en veiligheid	10
3.6 Sociale controle	10
3.7 Continuïteit.....	10
4 Ontwikkelingen.....	11
4.1 Skatepark / Urbanpark	11
4.2 Natuurspeelplek Schutterspark	11
4.3 Speelplek Vijverpark.....	11
5 Rolverdeling en proces	12
6 Beheer	14
6.1 Logboek, inspecties en onderhoud	14
6.2 Vervanging.....	14
6.3 Onderhoudskosten: budget.....	14
7 Vervolg.....	16
 <i>Bijlage 1: uitvoering amendement 1 bij de vaststelling van de Programmabegroting 2023.....</i>	 <i>17</i>
<i>Bijlage 2: schema vervanging speeltoestellen per jaar.....</i>	<i>18</i>

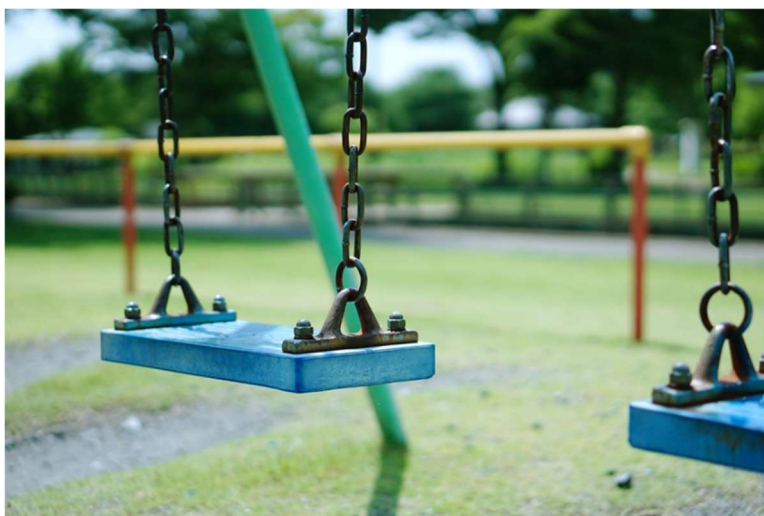
1. Aanleiding en scope

De gemeente Brunssum heeft tot op dit moment een Nota Openbare Speelvoorzieningen uit 2008. De voorliggende nieuwe nota is de raad toegezegd in de raadsvergadering van 28-9-2021 (Toezegging 56).

Inmiddels heeft de gemeenteraad in haar vergadering van 12 juni 2023 de kadernota sport- en beweegbeleid gemeente Brunssum 2023-2033 'Brunssum beweegt' vastgesteld¹. In deze kadernota is de centrale ambitie uitgesproken dat we sport en bewegen voor iedereen toegankelijk en uitnodigend willen maken. Toegankelijkheid heeft betrekking op het zo veel mogelijk wegnemen van drempels op het gebied van mobiliteit, mentale of fysieke gezondheid en financiële en sociale omstandigheden.

Buiten spelen en bewegen vormen een onderdeel van de beweegopties die er zijn voor onze inwoners. Actief zijn in de buitenlucht levert een bijdrage aan de fysieke en mentale gezondheid. Daarnaast draagt het bij aan ontmoeting en de samenhang die inwoners voelen, zowel onderling als met betrekking tot de gezamenlijke -openbare- ruimte waarin men verblijft.

In de kadernota 'Brunssum beweegt' is onder meer geconstateerd dat kinderen steeds minder zijn gaan bewegen. Als één van de oorzaken wordt de toegenomen verstedelijking genoemd, 'waarbij speelplekken minder toegankelijk en veilig zijn geworden'. Om ook de volwassen inwoner van Brunssum in beweging te krijgen, streven we naar 'een openbare ruimte die uitdaagt om in beweging te komen'. Hoe belangrijk bewegen in de buitenlucht is, hebben we ervaren tijdens de Corona-periode. Mensen zijn toen veel gaan wandelen en sporten in de buitenlucht en dat zijn ze blijven doen.

<https://pixabay.com/nl/photos/park-blanco-speeltoestellen-3690895/>

Idealiter maakt een Nota Openbare Speelvoorzieningen, ingebed in speel- en beweegbeleid, deel uit van een breder beleid dat ziet op gezondheid, sport, spel, bewegen, ontmoeten. Daarnaast moeten we ons, onder meer in de Omgevingsvisie, richten op meervoudig ruimtegebruik: door de beperkte oppervlakte van de gemeente zijn we steeds meer gedwongen om de openbare ruimte zo in te richten, dat aan verscheidene functies tegelijk wordt tegemoetgekomen. Denk bijvoorbeeld aan een

---

¹ Djuma zaaknr. 202298648

speelruimte die ook dienst doet als wadi² of een wijkmoestuin, waarin plaats is voor ontmoeting, verkoeling, educatie en samen werken (bewegen) in de buitenlucht.

Tot nu toe is het beleid geweest om geen nieuwe speeltoestellen bij te plaatsen, maar slechts over te gaan tot verplaatsing. De gemeenteraad is daar niet gelukkig mee en heeft aangegeven dit los te willen laten³. Vooruitlopend op de nieuwe (voorliggende) nota heeft de raad €100.000,- beschikbaar gesteld om te komen tot extra buitenspeelplekken en speeltoestellen in de wijken van Brunssum.

Ook richtte het beleid zich vooral op aanvragen die vanuit inwoners (via de Buurtnetwerken) de gemeente bereikten, maar een gemeente-eigen visie van waaruit speelplekken – uiteraard na afstemming met inwoners – werden gerealiseerd, ontbreekt. De inrichting van sommige speelplekken is verouderd, hetgeen meer onderhoud of zelfs vervanging van toestellen vraagt. Budgettaire levert dit steeds grotere uitdagingen op.

Daarom richt deze nota zich op het in beeld brengen van de huidige situatie m.b.t. de speel- en beweegtoestellen⁴ in de formele⁵ speelruimte binnen de openbare ruimte van de gemeente Brunssum, inclusief speeltoestellen die zijn geplaatst in de speeltuinen, met een doorkijk naar reeds in gang gezette ontwikkelingen, naar noden en wensen en naar een toekomstig breder beleid rond spelen en bewegen.

---

² 'Water Afvoer Drainage en Infiltratie', ontleend aan de Arabische naam voor een - vaak droog - rivierdal 'wadi'.

³ Djuma zaaknr. 202239758 (Amendement 1 bij behandeling begroting 2023); zie ook Bijlage 1.

⁴ Hieronder vallen naast speeltoestellen toestellen voor fitness / calistenics, jeu-de-boulesbanen, (onderdelen van) een skatebaan.

⁵ Voor het onderscheid tussen formele en informele speelruimte: zie H2.

2. Soorten en dekkingsgraad

We maken in deze nota een onderscheid tussen informele en formele speelruimte.

2.1 Informele speelruimte

Kinderen spelen overal en hebben om tot spelen te komen speelaanleidingen nodig. Speelaanleidingen kunnen eenvoudige tot geavanceerde toestellen zijn, maar het kan net zo goed een paaltje of een parkbankje, een hoop grond of zand, een omgevallen boom of tak, een open grasveld of een ondoordringbaar heestervak, een natte plek of een heuvel, onverhard of juist verhard terrein zijn. De groenvoorziening en ook de 'grijze ruimten' zoals pleinen en speel- en beweegvriendelijk ingerichte straten kunnen gelden als informele speelruimte.

Voor de jeugd in de leeftijd van 12-18 jaar vervult de informele speelruimte een belangrijke rol als ontmoetingsplaats. Om eventuele overlast te voorkomen, is enige sturing soms wenselijk. Denk bijvoorbeeld aan het realiseren van formele jeugdontmoetingsplekken. Op basis van motie nr. 5 (2021) heeft de gemeente in dat kader samen met De Positieve Stad in 2023 een onderzoek uitgevoerd naar de behoeften van Brunssumse jongeren onder de titel 'Van de straat...voor de stad'⁶. De grote betrokkenheid van de jongeren bij dit onderzoek biedt kansen voor het creëren van ontmoetingsplekken met en voor jongeren.

Ook volwassenen hebben behoefte aan mogelijkheden om te bewegen in de buitenlucht: wandelen, fietsen, hardlopen vragen om een openbare ruimte die letterlijk ruimte geeft aan voetgangers en fietsers. Aanvullend daarop is behoefte aan rustplaatsen, die liefst ook schaduw en/of beschutting bieden. De groeiende behoefte aan bewegen in de open lucht legt steeds meer druk op natuurgebieden. Daarom verdient het de voorkeur om ook dichterbij huis de mogelijkheden te benutten om te bewegen in de buitenlucht. Een *groene* beweegomgeving is vervolgens nog beter vanwege de positieve effecten van groen op het mentale welzijn en de luchtzuiverende (o.m. fijnstof), geluiddempende en verkoelende werking ervan.

In de inrichting van de openbare ruimte moet de speel- en beweegvriendelijkheid dus nadrukkelijk worden betrokken. Verkeersluwe straten met verkeersveiligheidsvoorzieningen alsmede de inbreng van groenvoorziening als (potentiële) speel- of beweegplek zijn basisvoorwaarden voor informele speel- en beweegruimte. In nieuwbouwontwikkelingen is doorgaans sprake van woningverdichting en ontgroening. Voor de kwaliteit van de woonomgeving is het echter van belang dat er in de ontwerpfase al rekening wordt gehouden met speel- en beweegruimte en - mede met het oog op klimaatverandering - voldoende groen.

<https://participatie.stad.gent/nl-BE/ideas/aantrekkelijke-publieke-ruimtes-en-speelweefsels-in-oostakker>

---

⁶ Djuma zaaknr. 2001241

2.2 Formele speelruimte

Het omgevingsplan van de gemeente Brunssum (voorheen: bestemmingsplannen) staat toe dat groenvoorzieningen worden gebruikt voor recreatieve doeleinden zoals speelplekken. Wanneer speel- of beweegtoestellen worden geplaatst, eventueel met een afrastering, zal sprake zijn van een formele speelruimte. Alsdan ontstaat ook de situatie dat:

- een investering noodzakelijk is de speel- en/of beweegruimte in te richten;
- rekening gehouden dient te worden met wet- en regelgeving (o.m. m.b.t. veiligheid en aansprakelijkheid en het al dan niet verplicht zijn van een omgevingsvergunning in het kader van het plaatsen van bijv. een hek of een speeltoestel);
- de speel- en/of beweegplek beheerd en onderhouden moet worden.

In Brunssum worden vier soorten formele speelruimtes onderscheiden: 1. speeltuinen, 2. openbare speelplekken, 3. speelweiden of trapveldjes en 4. bovenwijkse speel- en beweegvoorzieningen.

2.2.1 Speeltuinen

Speeltuinen onderscheiden zich van openbare speelgelegenheden doordat er sprake is van openings- en sluitingstijden en een vaste vorm van toezicht aanwezig is. Ook wordt van de gebruikers een financiële tegemoetkoming verlangd, te voldoen middels een lidmaatschap/contributie of entreegeld. De speeltuin geldt als wijkvoorziening.

De speeltuinen zijn ingericht voor de jeugd van 0-14 jaar en bieden voor iedere leeftijd een vorm van spel. Naast speelgelegenheid *sec*, vervullen de speeltuinen ook een belangrijke sociale functie voor de ouders of zelfs de hele wijk. Het 'speeltuingebouwde' heeft hierin een centrale plaats.

De gemeente kent drie speeltuinverenigingen (Klaver-4, Buschkesberg en Treebeek) en één commerciële speeltuin (Schutterspark). De ruimtelijke spreiding over de wijken is goed. Speeltuin Klaver-4 heeft het noord- en noordwestelijk deel van de gemeente als verzorgingsgebied, de speeltuin Treebeek heeft een functie voor het westelijk deel van de gemeente, de Buschkesberg verzorgt het centrum en zuidelijk deel van Brunssum en de speeltuin Schutterspark heeft Brunssum-Oost als verzorgingsgebied. Voor Brunssum-Oost is het van belang dat de wijkfunctie van deze speeltuin blijft bestaan naast het regionaal belang in het kader van de toeristisch/recreatieve ontwikkeling van het Schutterspark.

2.2.2 Openbare speelplekken

Openbare speelplekken zijn in principe vrij toegankelijk en doorgaans aangelegd voor de leeftijdsgroep van 1 tot 6 en/of 6 tot 12 jaar. Kenmerk van deze speelplaatsen is kleinschaligheid en sobere inrichting, waarin het aanbod van speelvoorzieningen niet moet concurreren met de speeltuinen. De speeltuin moet gezien worden als hoofdvoorziening, de openbare speelplek is aanvullend en voorziet in speelbehoefte dichtbij huis, ook op de momenten dat de speeltuinen gesloten zijn.

Deze speelplekken zijn vooral op buurtniveau georiënteerd en kennen vaak ook een of andere vorm van toezicht uit de buurt. Qua ruimtebeslag zijn deze speelvoorzieningen beperkt en sluiten ze aan bij de leeftijdsontwikkeling in de buurt. Hierdoor kan het zijn dat de functie voor de buurt op een gegeven moment verloren gaat doordat ze niet meer aansluit bij de behoefte, leeftijd of het aantal kinderen in de buurt. In dat geval wordt bezien of aanpassing wenselijk is.

Voor openbare speelplekken is het niet goed mogelijk een algemeen spreidingsbeleid toe te passen. Weliswaar zijn er in de loop van de tijd door allerlei gemeenten en instanties normen ontwikkeld, maar in de spreiding hebben we ook te maken met factoren als de ruimtelijke mogelijkheden om een speelplek te realiseren en demografische gegevens, m.n. het aantal kinderen in de buurt. Zie ook 3.2 en verder.

<https://pixabay.com/nl/photos/speeltuyn-wip-spelen-3720838/>

2.2.3 Speelweiden of trapveldjes

Deze voorzieningen richten zich in het bijzonder op de wat oudere jeugd, in de regel tussen de 12 en 18 jaar. Het zijn grasveldjes waarop meestal doelen zijn geplaatst en, wanneer noodzakelijk, ook ballenvangers. Trapveldjes zijn voor de jeugd die ook een ruimere actieradius heeft en worden hierdoor beschouwd als wijkvoorziening en ook als ontmoetingsplek.

2.2.4 Bovenwijkse speel- en beweegvoorzieningen

Bovenwijkse speel- en beweegvoorzieningen hebben geen directe relatie met de wijk, maar hebben een functie voor de jeugd uit heel Brunssum. Doorgaans betreft het initiatieven op sportief vlak die zich als hype of als blijvende sport manifesteren. Een voorbeeld hiervan is het skatepark in de buurt Kerkeveld, waarvoor momenteel een traject loopt om samen met de jongeren tot herontwikkeling te komen. Daarnaast zijn er in Brunssum voor de doelgroep (jong)volwassenen in de open lucht enkele plekken uitgerust met fitnesstoestellen en zijn er enkele jeu-de-boulesbanen. Als bijzondere vorm van bovenwijkse voorzieningen gelden de speeltoestellen in het Promenadegebied, geplaatst met de bedoeling om de verblijfsduur van het publiek in het centrum te verlengen.

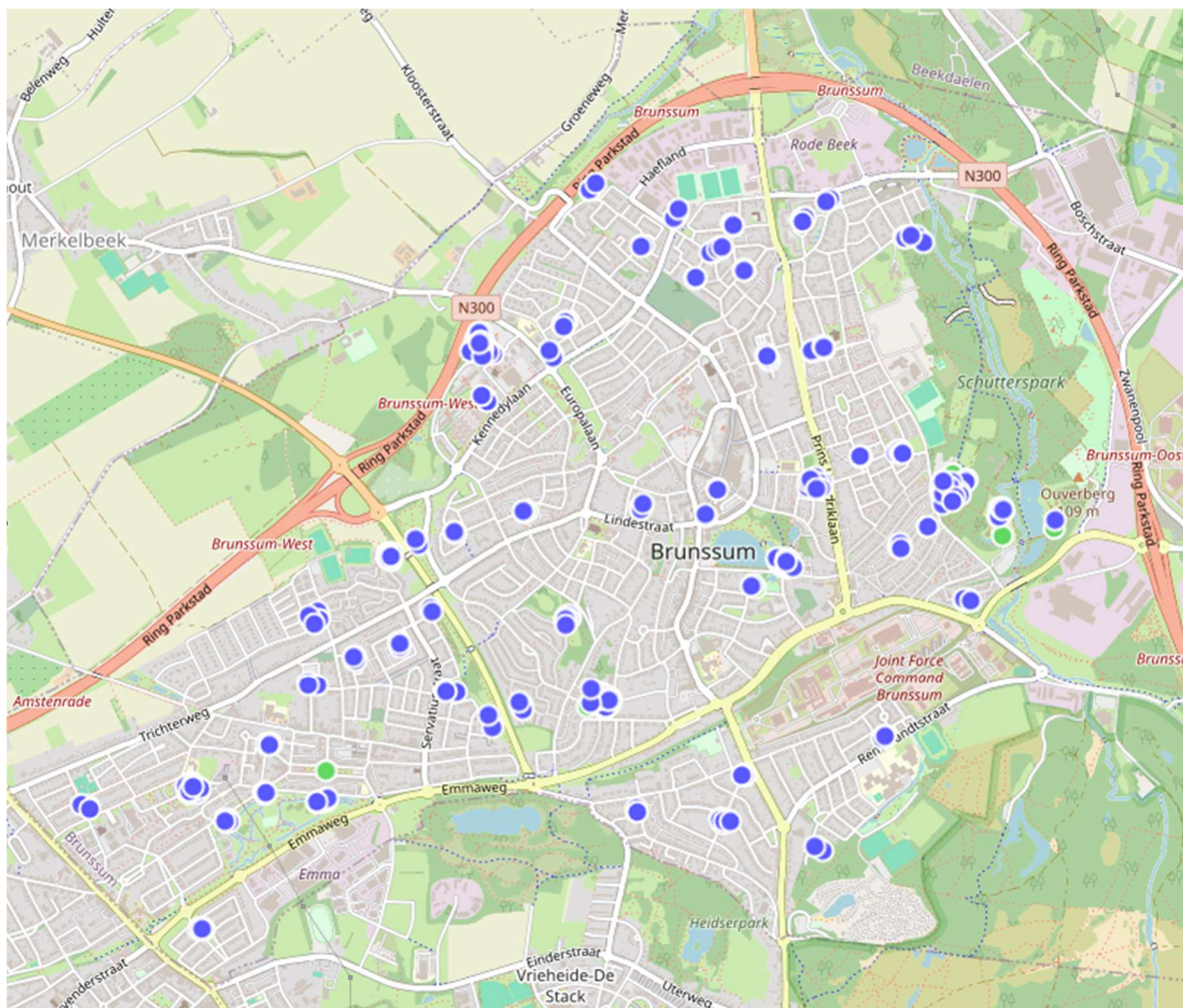

https://www.tripadvisor.com/Attraction_Review-g652254-d23572783-Reviews-Calisthenics_Park_Brunssum-Brunssum_Limburg_Province.html

Bovenwijkse voorzieningen vragen een eenmalige investering in aanlegkosten en daarnaast jaarlijks terugkerende inspecties en onderhoudsrondes. De verdere beheer- en vervangingskosten zijn vrij hoog, omdat deze plekken doorgaans vandalisme- en zwerfafvalgevoeliger zijn dan speelvoorzieningen op buurt- of wijkniveau.

2.3 Dekkingsgraad

Wat betreft de huidige spreiding door Brunssum zijn er in de gemeente 77 speelplekken. Op 66 van deze plekken zijn in totaal ongeveer 400 toestellen geplaatst. De inrichting verschilt per (leeftijds)doelgroep. Onderstaand kaartbeeld geeft een indicatie van de spreiding over de gemeente.

<https://www.playmapping.com/Map>

3. Randvoorwaarden voor locatiekeuze

Verzoeken om het inrichten van een formele speelruimte komen doorgaans vanuit de inwoners via de Buurtnetwerken. Bij de exacte locatiekeuze moeten de volgende aspecten zorgvuldig en in onderlinge samenhang te worden afgewogen.

3.1 Regelgeving

Voor de aanleg en het beheer van speel- en beweegvoorzieningen is de navolgende regelgeving van toepassing.

3.1.1 Warenwetbesluit attractie- en speeltoestellen 2023 (WAS2023)⁷

Het WAS2023 richt zich op veiligheid en aansprakelijkheid. Het kent verantwoordelijkheid toe aan zowel de producent van speeltoestellen als aan de beheerder van de toestellen. De producent moet in het ontwerp en materiaalgebruik alle mogelijke gevaren uitsluiten of beperken. Ook verstrekt hij een gebruiksaanwijzing en is een typegoedkeuring verplicht. Elk speeltoestel moet voorzien zijn van een typeplaatje. Alle speeltoestellen in Brunssum zijn gekeurd en zijn of worden bij de eerstvolgende inspectieronde voorzien van een typeplaatje. Een uitzondering vormen toestellen die zelf gebouwd zijn door vrijwilligers (zie 6.1).

Voor de beheerder van de speeltoestellen geldt als algemene eis: 'De verhuurder dan wel beheerder draagt er zorg voor dat een attractie- of speeltoestel zodanig is geïnstalleerd, gemonteerd, gedemonteerd wordt, is beproefd, geïnspecteerd, onderhouden en van opschriften is voorzien, dat bij gebruik geen gevaar voor de gezondheid of veiligheid van personen bestaat' (art. 19.1).

De beheerder moet, door inspecties en onderhoud, ervoor zorgen dat het toestel veilig blijft. Hij is verplicht hiertoe een logboek bij te houden (art. 17, 19 en 20). De Nederlandse Voedsel- en Warenautoriteit (NVWA) is het bevoegd gezag. Bij een ongeval wordt via het logboek nagegaan of zorgvuldig is gehandeld uit oogpunt van veiligheid. Wanneer er een ongeval plaatsvindt met een speeltoestel, is de beheerder de eerst aangewezen persoon of instantie die aansprakelijk zal worden gesteld. Is het ongeval te wijten aan foutieve installatie of gebrek in het product, dan zal sprake zijn van doorgeleide aansprakelijkheid naar de producent of de installateur. Als een toestel niet meer veilig is, moet het buiten gebruik worden gesteld en voorzien van een opschrift waaruit dit blijkt (art. 21). In de praktijk betekent dit, dat het toestel wordt verwijderd. Zie ook 6.1 en 2.

3.1.2 Besluit bouwwerken leefomgeving (Bbl)⁸

Het Bbl ziet een speeltoestel als een 'bouwwerk zijnde geen gebouw'. Artikel 2.26 Besluit bouwwerken leefomgeving bepaalt dat een vergunningplicht, conform artikel 5.1. lid 2 Omgevingswet geldt voor sport- en speeltoestellen die hoger zijn dan 4 meter OF die niet alleen functioneren met behulp van de zwaartekracht of de fysieke kracht van de mens.

Omdat de maatvoering van speeltoestellen veelal afwijkt van standaardmaten, eist het Bbl dat aangetoond moet worden dat er sprake is van 'gelijkwaardige veiligheid'. Hiertoe is speciaal voor speeltoestellen een Europese ontwerpnorm (NEN-EN 1176-1) ontwikkeld die de veiligheid van speeltoestellen moet waarborgen. Het Bbl stelt het voldoen aan normen verplicht. Voor een overzicht van alle beschikbare normen is een handboek ontwikkeld.

3.1.3 Omgevingsplan

Het omgevingsplan moet de aanleg van een speelplaats mogelijk maken. In de regel kan dit zonder meer binnen de bestemming 'groen' gerealiseerd worden. Tot een hoogte van 4 meter kunnen

⁷ <https://wetten.overheid.nl/BWBR0048026/2024-01-01/0>

⁸ <https://wetten.overheid.nl/BWBR0041297/2024-01-01>

speeltoestellen (b.v. glijbaan) zonder vergunning geplaatst worden. Hierbij dient wel rekening gehouden te worden met de privacy van omwonenden.

3.2 Omgevingssituatie

Een verkeersader kan voor kinderen een wezenlijke barrière vormen en kan de invloedssfeer van een speellocatie aanzienlijk beperken. Verkeerslawaai of luchtvervuiling zijn geen ideale omgevingsvariabelen om lekker te spelen of te bewegen. Voorkomen moet worden dat kinderen al spelend vanuit de speelplek de straat op kunnen rennen. Om soortgelijke reden (veiligheid) wordt een speelplaats ook niet aangelegd in de onmiddellijke nabijheid van water. Voor wat betreft de spreiding moet er name aandacht zijn voor voldoende speel- en beweegruimte in de buurt van hoogbouw en woningen zonder tuin.

3.3 Bereikbaarheid

De looproutes moeten breed genoeg zijn voor een rolstoel, kinderwagen of rollator. Voor speellocaties voor de wat oudere jeugd moet tevens rekening gehouden worden met de bereikbaarheid per fiets of scooter, waarbij stallingsruimte moet worden ingeruimd. Speelruimtes moeten ook bereikbaar zijn voor vrachtwagens (beheer/aanvoer zand, speeltoestellen) en de ambulance moet er altijd probleemloos bij kunnen komen. Het is wenselijk een afvalbak en eventueel een zitelement te plaatsen.

3.4 Inclusief spelen en bewegen

Formele speelruimte moet ook voor (jonge) inwoners met beperkingen toegankelijk, bruikbaar en veilig zijn. Deze opgave is nog niet breed uitgewerkt. Wel wordt momenteel gewerkt aan een pilot: bij de speeltuin Treebeek wordt het braakliggend terrein tussen de gymzaal en de speeltuin toegevoegd aan de speeltuin, waar toestellen geplaatst worden die inclusief spelen mogelijk maken. Naar verwachting zal dit gereed zijn bij het 70-jarig bestaan van de speeltuin, bij de opening van het seizoen 2026. Overigens dient hierbij ook het gebouw aangepast te worden (aangepaste sanitaire voorzieningen e.d.). De resultaten daarvan worden meegenomen in de doorontwikkeling van het speel- en beweegbeleid.

3.5 Gezondheid en veiligheid

Bij spelen en bewegen kan een kind of volwassene zich bezeeren of blesseren. Gelukkig blijft de fysieke schade doorgaans beperkt. Regelmatige inspectie en onderhoud borgen redelijkerwijs de veiligheid van de toestellen ter voorkoming van (ernstiger) letsel. Daarnaast schuilen mogelijk risico's in de aanwezigheid van bijvoorbeeld giftige of stekelige planten, dierlijke uitwerpselen en zwerfvuil op of nabij een speel- of beweegplek. Alertheid van de gebruikers en/of volwassen begeleiders blijft daarom te allen tijde geboden. Beweegplekken voor oudere jeugd en volwassenen (bijv. fitness) dienen 's avonds goed verlicht en / of afsluitbaar te zijn.

3.6 Sociale controle

In het verlengde van de bovengenoemde alertheid is ook een vorm van sociale controle nodig om vernielingen tegen te gaan en eventuele gebreken aan de toestellen te melden (bijvoorbeeld via de BuitenBeter-app). De formele speelruimte moet vanuit omringende woningen zichtbaar zijn. Betrokkenheid van de buurt is daarmee ook een voorwaarde voor het creëren van een speel- of beweegplek.

3.7 Continuïteit

Als een formele speelruimte wordt aangelegd, dient er sprake te zijn van enige continuïteit. Die kan bijvoorbeeld in het gedrang zijn wanneer gronden met een bouw- of verkeersbestemming als speelterrein worden ingericht. Bij het realiseren van de uiteindelijke bestemming zal de speelplek dan weer moeten wijken. De vraag dringt zich op, of de investering in zo'n geval lonend is.

4 Ontwikkelingen

Momenteel doet zich in de gemeente Brunssum een aantal ontwikkelingen voor die zich weliswaar binnen de scope van deze nota bevinden, maar tevens een op zichzelf staand project vormen c.q. een deel daarvan uitmaken. Daarom worden ze hier uitgelicht.

4.1 Skatepark / Urbanpark

Het huidige skatepark van Brunssum (buurt Kerkeveld) wordt gebruikt door diverse doelgroepen. Deze gebruikers hebben in 2022 de gemeente gevraagd het park te vernieuwen. De kwaliteit en veiligheid laat te wensen over, “de gebruiker” is door de jaren heen gewijzigd, de behoefte aan urbane sport is veranderd en toegenomen en de vraag en het aanbod wijken daarmee van elkaar af. Dit traject bevindt zich momenteel in de ontwerpfase, waarmee het skatepark in transitie is naar een lifestylepark voor jong en oud. Financiering zal t.z.t. binnen deze vernieuwing worden meegenomen.

4.2 Natuurspeelplek Schutterspark

In het Schutterspark bevindt zich een natuurspeelplek. In het kader van het Uitvoeringsprogramma Schutterspark zal deze worden heroverwogen. De kosten daarvan vallen binnen dat uitvoeringsplan (en dus buiten onderhavige nota).

4.3 Speelplek Vijverpark

In 2024 vindt besluitvorming plaats over de opwaardering van het Vijverpark. In dit kader is de wens uitgesproken om de speelplek ook hierin mee te nemen en deze om te vormen naar een natuurspeelplek. In het ontwerp voor het Vijverpark, zoals dat nu voorligt, is hiermee geen rekening gehouden, omdat de huidige toestellen nog voldoen (technische afschrijving in 2027, 2028 en 2030) en er geen veiligheidsissues zijn. Beleid over natuurspeelplekken ontbreekt momenteel. Bij het vaststellen van een breder speelbeleid zal dit nadrukkelijk de aandacht krijgen.

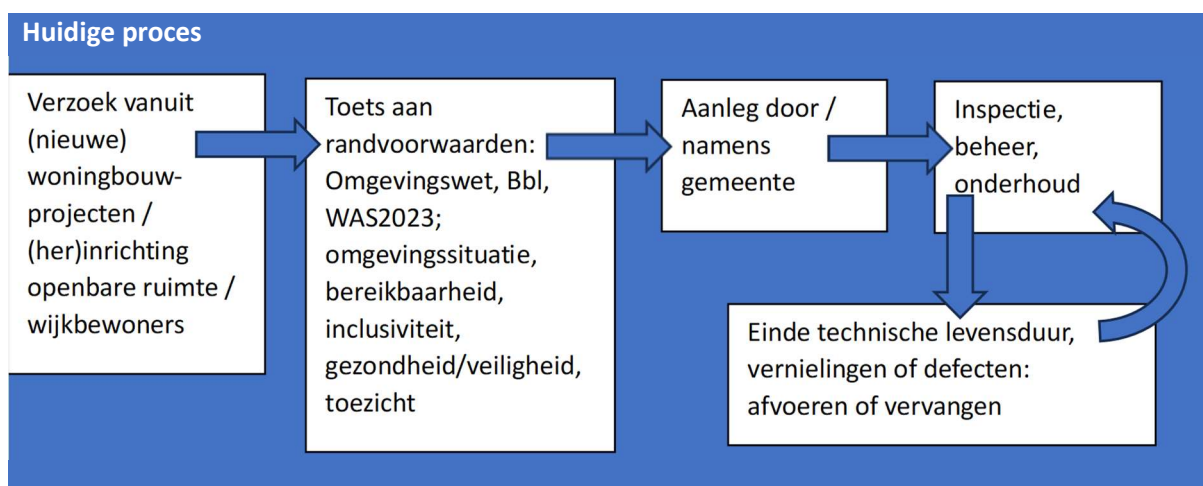

<https://pixabay.com/nl/photos/speeltuin-kinderen-speeltoestellen-4895612/>

5 Rolverdeling en proces

Het initiatief voor het creëren van een openbare speelplek, speelweide / trapveldje of bovenwijkse speel- en beweegvoorziening komt meestal vanuit inwoners (via de Buurtnetwerken), een projectontwikkeling of de herinrichting van de openbare ruimte. De gemeente toetst de locatie, past indien nodig de bestemming aan, richt de plek in en draagt zorg voor inspectie, beheer en onderhoud van de speeltoestellen. De gemeente financiert de aanleg en zoekt (co)financiering, bijvoorbeeld vanuit een Buurtnetwerk of projecten (woningbouw, civieltechnisch).

ROLVERDELING	Speeltuinen (ROV-team Vastgoed)	Openbare speelplekken (OR-team Groen)
Beleid	Gemeente	Gemeente
Aanleg / inrichting	Gemeente	Gemeente / projectontwikkelaar
Visuele inspecties	Beheerder	Gemeente
Functionele / jaarlijkse inspectie	Gemeente	Gemeente
Klein onderhoud	Beheerder	Gemeente op basis van meldingen inwoners / initiatiefnemers
Groot onderhoud	Beheerder (vergoeding via subsidieverordening)	Gemeente
Vervanging / nieuwe aanschaf	Gemeente ⁹	Gemeente
Bijhouden logboek	Gemeente	Gemeente

⁹ M.u.v. speeltuin Schutterspark – vanwege het commerciële karakter ervan komen onderhoud en vervanging voor rekening van de speeltuin. In de jaarlijkse inspectieronde wordt deze locatie wel meegenomen. Voor de andere 3 speeltuinen geldt, dat zij 25% van de vervangingskosten voor hun rekening nemen en de gemeente de resterende 75%.

Opvallend aan het huidige proces is, dat het technisch en reactief van aard is, d.w.z. gebaseerd op input vanuit inwoners of een project. Gemeentebreed beleid, op basis waarvan speelplekken worden gerealiseerd, ontbreekt, evenals een periodieke evaluatie en bijstelling. Daarmee is de gebruikelijke beleidscyclus *Plan – Do – Check – Act* niet compleet: we bewegen ons vooral in 'do'.

<https://agilewerken.nl/agile-en-scrum/plan-do-check-act-pdca/>

6 Beheer

Een deel van het beheer en onderhoud van de openbare speel- en beweegvoorzieningen is uitbesteed. In de praktijk doen zich enkele knelpunten voor, die hieronder zijn uiteengezet.

6.1 Logboek, inspecties en onderhoud

Een externe partner verzorgt het logboek dat in het kader van WAS2023 verplicht is. Deze partner verzorgt ook de jaarlijkse inspecties van de toestellen en het groot onderhoud op basis van deze inspecties. De fabrikanten van speeltoestellen laten de toestellen keuren; inspecties borgen de veiligheid in de gebruikperiode (zie ook 3.1). Toestellen die zelf gemaakt zijn, hebben uiteraard geen fabriekskeuring ondergaan en moeten derhalve individueel gekeurd worden voor certificering. De kosten daarvan lopen uiteen van €1.500,- tot €5.000,- per toestel. Vanwege de aansprakelijkheid van de gemeente Brunssum moet er op korte termijn besloten worden of deze toestellen gekeurd worden, verwijderd worden of worden vervangen door vergelijkbare toestellen uit een standaardcollectie die een fabriekskeuring heeft ondergaan en dus wel gecertificeerd is. Een kostenoverzicht is opgenomen in bijlage 2.

Regulier onderhoud en reparaties aan speelplekken in de openbare ruimte verricht de eigen dienst, alsmede het bijhouden van de zandgronden rond de toestellen. Regelmatige visuele inspectie en regulier onderhoud aan toestellen in speeltuinen wordt uitgevoerd door de speeltuinen zelf. Door het afnemend aantal vrijwilligers staat dit soms onder druk. Ook zijn de afspraken die in het (soms verre) verleden gemaakt zijn niet altijd helder. Deze afspraken zouden daarom geactualiseerd moeten worden.

6.2 Vervanging

Op enig moment bereiken speel- en beweegtoestellen en -plekken het einde van hun technische levensduur of is er sprake van schade die herstel onmogelijk of onrendabel maakt. In sommige gevallen (veiligheid!) zal gekozen worden voor verwijdering van het toestel en/of het laten vervallen van de speel- of beweegplek of voor vervanging. Deze afweging zal op dat moment gemaakt moeten worden. Voor vervanging van toestellen aan het einde van de technische levensduur is een schema voorhanden (zie bijlage 2). Er is momenteel geen budget voor het vervangen van speeltoestellen in de openbare ruimte (wel voor de speeltuinen, zie 6.3).

6.3 Onderhoudskosten: budget

Naast de uitvoering van kleine reparaties, zoals vermeld in 6.1, liggen ook aansturing, budgetbeheer, het maken van afspraken met de buurt (via de buurtnetwerken) en de speeltuinverenigingen, planning enzovoorts bij de eigen dienst. Deze werkzaamheden, verdeeld over 4 medewerkers, nemen naar schatting ruim 9 uur per week in beslag.

Het huidige budget voor beheer en onderhoud bedraagt jaarlijks €17.500,-. Dit bedrag is ontoereikend. Daarnaast is er een egalisatiereserve voor vervanging van toestellen van de drie niet-commerciële speeltuinen ten bedrage van maximaal €75.000,-. Door de ouderdom van de toestellen zijn er ook veel onderhoudskosten. In het verleden zijn afspraken gemaakt dat 75% van de kosten voor vervanging voor rekening van de gemeente – uit deze reserve – komt.

Onderstaande tabel geeft een overzicht van de huidige jaarlijkse kosten of een inschatting daarvan en het momenteel beschikbare budget.

Post	Jaarlijkse kosten o.b.v. 2023	Beschikbaar budget 2024
Licentie logboek	€500,-	
Jaarlijkse inspectie	€5.000,-	
Onderhoud o.b.v. inspectie	€25.000,-	
Bijhouden zandgronden etc.	€15.000,-	
Totaal beheer & onderhoud	€45.500,-	€17.500,-
Vervanging toestellen openbare ruimte		€0,-
Vervanging toestellen speeltuinen		Max. €75.000,-

Het moge duidelijk zijn, dat met de huidige financiële middelen het in stand houden van de nu in gebruik zijnde voorzieningen een tekort oplevert. Daarnaast zijn er zaken die wel gedaan zouden moeten worden, maar waarvoor momenteel geen budget beschikbaar is. Mede uit oogpunt van de veiligheid c.q. aansprakelijkheid moeten hier (financiële) keuzes gemaakt worden.

In het verlengde van de systematiek van IBOR¹⁰ zou als volgt gebudgetteerd kunnen (moeten) worden.

Benodigd jaarbudget Openbare Speelvoorzieningen		Dekking
Regulier onderhoud (jaarlijks; indexeren)	€20.500	IBOR
Groot onderhoud (jaarlijks; indexeren)	€25.000	IBOR
Vervanging (1-op-1) toestellen openbare ruimte (jaarlijks krediet, afschrijving in 10 jaar)	Totale vervangingskosten: circa € 1.374.755,00	Egalisatiereserve Speeltoestellen
Vervanging (1-op-1) toestellen speeltuinen excl Schutterspark (egalisatiereserve)	Max. €75.000,- (totale vervangingskosten: circa € 361.680,75)	Egalisatiereserve Speeltoestellen
ADDITIONEEL		
Optie 1 Keuren van de zelfgebouwde apparaten (eenmalig)	Circa € 97.500,- (o.b.v. gemiddelde keuringsprijs)	Algemene middelen
Optie 2 Vervangen zelfgebouwde toestellen door vergelijkbare standaardtoestellen (eenmalig)	Circa € 127.900,- (o.b.v. geschatte herinvesteringskosten)	Algemene middelen
Optie 3 Verwijderen zelfgebouwde toestellen (eenmalig)	Circa € 14.641,-	Algemene middelen

Alleen al het onderhouden en vervangen van de bestaande speelplekken vraagt om een (fors) hoger budget. Uitbreiding van het areaal zou daar dan nog eens bovenop komen. Dat vraagt om weloverwogen beleid met een gedegen (financiële) onderbouwing. Tot die tijd is uitbreiding noch beleidsmatig, noch financieel realistisch.

¹⁰ Plan voor het Integraal Beheer van de Openbare Ruimte, vast te stellen medio 2024.

7 Vervolg

Met het vaststellen van deze nota heeft Brunssum een actuele ‘foto’ van de openbare formele speelruimte in de gemeente van dit moment, met de context, rolverdeling, processen en gedachtegang erachter en inzicht in de budgettering. Daaruit volgt een aantal aanbevelingen. Dat zijn:

- actualiseren van de afspraken met de speeltuinen
- ophogen jaarlijks budget voor regulier en groot onderhoud (IBOR)
- beschikbaar stellen middelen voor vervanging van speel- en beweegtoestellen in de openbare ruimte (IBOR)
- besluitvorming over het laten keuren (incl. de daarmee gemoeide kosten), vervangen of amoveren van zelfgebouwde speeltoestellen

Vanuit de ‘foto’ bewegen we ons naar een integrale aanpak van het thema ‘spelen en bewegen in de openbare ruimte’. Het voornemen is, om voorliggende nota te zijner tijd in te bedden in c.q. door te ontwikkelen naar een nieuw beleidsdocument met keuzes, prioriteiten, locaties en budgetten. Daarbij kan onder meer een link worden gelegd met scholen, sport, gezondheid, sociale cohesie, de Omgevingsvisie, de Toekomstvisie Brunssum, de inrichting van de openbare ruimte m.b.t. mobiliteit (fietsen, wandelen, skaten etc.), klimaatadaptatie en verwante regionale ontwikkelingen. Het beleid zal tot stand komen in overleg met diverse disciplines in huis, met inwoners, ondernemers en de Kindergemeenteraad. Dit integrale beleid zal leiden tot een uitvoerings- en beheersplan en zo tot een volledige beleidscyclus (Plan-Do-Check-Act). Voor wat betreft de scope van de voorliggende nota komen beheer en onderhoud van de speeltoestellen in de openbare ruimte vooralsnog in het IBOR terecht; voor de speeltuinen in het MJOP¹¹.

<https://pixabay.com/nl/photos/meisje-schommel-schommelen-herfst-996635/>

---

¹¹ Meerjarenonderhoudsplan (gemeentelijk vastgoed).

Bijlage 1: uitvoering amendement 1 bij de vaststelling van de Programmabegroting 2023

Amendement 1: Speeltoestellen in de wijk

- Te voorzien in extra buitenspeelplekken en speeltoestellen in de wijken van Brunssum;
- **Hiervoor per 1 januari 2023 een budget van €100.000,- uit de algemene reserve vrij te maken zodat lopende verzoeken nu al beoordeeld kunnen worden en dat er in januari 2023 direct begonnen kan worden met plaatsen hiervan.**
- In de nieuwe nota speeltoestellen te borgen dat het vigerende beleid (niets nieuws plaatsen en slechts speeltoestellen verplaatsen) losgelaten zal worden.
- In de nieuwe nota te voorzien in budget dat toereikend is om speeltoestellen bij te plaatsen, vervangen en goed te onderhouden.
- Het restant van het gevraagde budget in 2023 toe te voegen aan de nog te schrijven nota speeltoestellen en hiermee een inhaalslag in plaatsingen te bewerkstelligen.

Uitvoering:

Een bedrag van €22.000,- is overgeheveld naar het project Eggeplein. Van de resterende €78.000,- is €71.000,- uitgegeven aan de navolgende zaken:

- Emmapark: toestellen verwijderd en nieuwe geplaatst: balanceerbalken, hessespoel, robina stelten
- Klingbemden: verplaatsen toestellen naar Klingbemden: wipkip, pannakooi en bijplaatsen klimrek
- Graaf Huynstraat: opheffen speelplek
- Lemmender: verwijderen voetbalplek Lemmender
- Schuttersveld: asfalt verwijderen pannakooi Schutterstraat (incl. dichtstorten, verwijderen hekwerken en betonbanden)
- Kerkeveld: reparatie skateramps
- Algemeen: reiniging zandondergronden; typeplaatjes op alle toestellen

Bijlage 2: schema vervanging speeltoestellen per jaar

In de tabellen hieronder is in beeld gebracht in welk jaar speeltoestellen vervangen moeten worden op basis van de technische levensduur en welke kosten daarmee gemoeid zijn. De gegevens zijn afkomstig uit het logboek van de gemeente Brunssum, bijgehouden door Playmapping. Deze gegevens kunnen verouderd zijn. Van een aantal speeltoestellen ontbreken gegevens m.b.t. kosten en / of vervangjaar. Het totale aantal speeltoestellen is hoger dan uit deze tabellen is af te leiden. Dat komt door de speeltoestellen die wel meegaan in de inspecties, maar waarvan de kosten voor onderhoud en vervanging voor rekening van de betreffende ondernemer zijn, i.c. speeltuin Schutterspark.

Vervanging speeltoestellen openbare ruimte

jaar	aantal	totale kosten
2024	10	€ 39.176,00
2025	12	€ 75.780,00
2026	8	€ 76.979,00
2027	31	€ 187.067,00
2028	29	€ 166.032,00
2029	18	€ 77.248,00
2030	46	€ 269.342,00
2031	17	€ 68.018,00
2032	12	€ 45.041,00
2033	24	€ 116.824,00
2034	1	€ 6.414,00
2035	11	€ 29.984,00
2036	7	€ 39.705,00
2037	6	€ 53.519,00
2038	3	€ 7.193,00
2040	13	€ 67.712,00
onbekend	10	€ 48.721,00
TOTAAL	258	€ 1.374.755,00

Vervanging speeltoestellen speeltuinen (excl. zelfbouw)

jaar	aantal	totale kosten	bijdrage gemeente (75%)	bijdrage speeltuinen (25%)
onbekend	3	€ 81.408,00	€ 61.056,00	€ 20.352,00
2024	2	€ 20.762,00	€ 15.571,50	€ 5.190,50
2025	3	€ 14.484,00	€ 10.863,00	€ 3.621,00
2026	5	€ 22.633,00	€ 16.974,50	€ 5.658,25
2027	4	€ 23.905,00	€ 17.928,50	€ 5.976,25
2028	11	€ 78.834,00	€ 59.125,50	€ 19.708,50
2029	4	€ 10.805,00	€ 8.103,75	€ 2.701,25
2030	10	€ 43.198,00	€ 32.398,50	€ 10.799,50
2031	9	€ 53.782,00	€ 40.336,50	€ 13.445,50
2032	2	€ 8.372,00	€ 6.279,00	€ 2.093,00
2033	7	€ 55.671,00	€ 41.753,25	€ 13.917,75

2034	6	€ 27.501,00	€ 20.625,75	€ 6.875,25
2035	7	€ 28.972,00	€ 21.729,00	€ 7.243,00
2036	1	€ 11.914,00	€ 8935,50	€ 2.978,50
TOTAAL	74	€ 482.241,00	€ 361.680,75	€ 120.560,25

Zelfgebouwde toestellen speeltuinen

speeltuin	aantal
Klaver 4	9
Treebeek	16
Buschkensberg	5
TOTAAL	30

Schatting keuringskosten: € 97.500,- (op basis van gemiddelde keuringskosten * 30)

Schatting totale vervangingskosten: € 127.900,- (op basis van schatting kosten vergelijkbare toestellen)

Schatting verwijderingskosten: € 14.641,-